

Framtidsfullmakter

© Villaägarnas Riksförbund 2023

Detta informationsmaterial är upphovsrättsligt skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Varje eftertryck och/eller kopiering utan tillåtelse av Villaägarnas jurister eller behörig firmatecknare för Villaägarna är strängt förbjudet. Informationsmaterialet är endast avsett att fungera som generell vägledning.

För råd i specifika ärenden rekommenderar Villaägarna att kontakt tas med Villaägarnas jurister alternativt annan juridisk expertis.

Villaägarnas Riksförbund

Postadress: Box 7118, 192 07 Sollentuna

Besöksadress: Rotebergsvägen 3

Telefon: 010-750 01 00

Org.nr: 802003-7118

Plusgiro: 46 94 00-6

Bankgiro: 227-7200

info@villaagarna.se

villaagarna.se

Innehåll

1 Inledning	3
2. Varför räcker inte en vanlig fullmakt?	3
3. Framtidsfullmaktens formkrav, omfattning och ikraftträdande.....	3
4. Granskning	5
5. Fullmaktshavarens rätt att utse någon annan att sköta uppdraget	6
6. Framtidsfullmaktens upphörande och återkallelse	6
7. En rätt att utan fullmakt handha vissa angelägenheter.....	7
Exempel på generell framtidsfullmakt	8
Exempel på begränsad framtidsfullmakt	9
Exempel på kombinerad fullmakt	10

1 Inledning

Från och med 1 juli 2017 gäller en ny lagstiftning om framtidsfullmakter. Den gör det möjligt att utse någon som kan ha hand om dina personliga och ekonomiska angelägenheter om du senare i livet inte kan det själv. En framtidsfullmakt kommer därmed bli ett för många människor enklare alternativ till god man eller förvaltare.

I anslutning till det nya institutet framtidsfullmakter har det även införts regler i föräldrabalken som gör det möjligt för anhöriga att utan fullmakter vidta rättshandlingar som har med den dagliga livsföringen att göra.

2. Varför räcker inte en vanlig fullmakt?

Det är idag oklart vilken verkan en vanlig fullmakt har när en person har blivit beslutsoförmögen. Det hänger ihop med att ett avtal som sluts av någon under påverkan av en psykisk störning anses vara utan verkan. En allmän uppfattning bland jurister är därför att en beslutsoförmögen person inte kan ingå avtal och att ett avtal som ingås med stöd av en vanlig fullmakt inte kan ha större rättsverkan än om fullmaktsgivaren själv skulle ha företagit den. Den nya lagstiftningen med framtidsfullmakter ska lösa detta problem.

Har en fullmaktsgivare, redan innan lagen med framtidsfullmakter beslutades, upprättat en fullmakt som har till syfte att användas då fullmaktsgivaren blir beslutsoförmögen rekommenderar vi att denna återkallas och att en framtidsfullmakt upprättas istället.

3. Framtidsfullmaktens formkrav, omfattning och ikraftträdande

3.1 Formkrav

Vid upprättande av en framtidsfullmakt krävs att fullmaktsgivaren har rättshandlingsförmåga vid tidpunkten för upprättandet. Den som funderar på att upprätta en framtidsfullmakt bör fundera på vem eller vilka som ska vara fullmaktshavare. Det kan vara en partner eller ett barn till fullmaktsgivaren men även andra personer, utanför släkt och vänkrets, kan bli aktuella.

En framtidsfullmakt ska vara skriftlig och underskriven och bevittnad av två samtidigt närvarande vittnen. Enligt lagen bör vittnenas yrke och hemvist anges. Den som är under femton år eller psykiskt sjuk och saknar insikt om vad det innebär att bevittna en framtidsfullmakt får inte vara vittne. Vittnena måste känna till att det är en framtidsfullmakt de bevittnar men behöver inte känna till innehållet i fullmakten. Vidare räknar lagen upp en rad anhöriga som inte får vara vittnen. En bra utgångspunkt för en fullmaktsgivare är därför att inte använda några släktingar till vittnen, utan istället låta en granne eller vän bevittna framtidsfullmakten. Även om båda vittnena avlider är fullmakten

fortfarande gällande, men det kan bli ett svårare bevisläge om frågor kring fullmakten senare skulle uppstå.

Det ska även framgå att det är en framtidsfullmakt, vem som är fullmaktshavare, vilka angelägenheter fullmakten omfattar och övriga villkor som gäller. Samma krav som vid upprättande gäller vid ändring av fullmakten. Det finns inget lagkrav på var fullmakten ska förvaras eller att den ska registreras någonstans. Fullmakten bör upprättas i två exemplar, varav den utsedda fullmaktshavaren ska ha ett för att kunna uppvisa ett original gentemot tredje man.

3.2 Vad en framtidsfullmakt kan omfatta

Framtidsfullmakter kan användas både för ekonomiska och personliga angelägenheter och kan vara generellt formulerade eller begränsade till vissa angivna angelägenheter. Den kan till exempel vara utformad på så vis att den är mer generell och omfattar samtliga angelägenheter avseende en äldre person eller begränsas till att ge fullmaktshavaren rätt att sälja en äldre persons villa när denne inte klarar av att bo kvar där längre.

Det är att rekommendera att vid upprättandet av fullmakten vara så tydlig som möjlig med vilka angelägenheter som avses, för att i ett senare skede undvika frågetecken om fullmaktens räckvidd. Inte minst kan banker, som ofta har egna formulär för bank-fullmakter, tänkas ifrågasätta alltför generellt formulerade fullmakter. Den som vill upprätta en generell framtidsfullmakt bör därför kontrollera med sin bank om fullmakten behöver utformas på annat sätt än med generella formuleringar. Samma sak gäller den som har investeringar i värdepappersinstitut, kapitalförsäkringar eller liknande. Det kan många gånger vara att rekommendera att anlita en jurist till hjälp vid upprättandet av en framtidsfullmakt för att säkerhetsställa att fullmakten får den verkan som fullmaktsgivaren vill uppnå.

Om en fastighet ska säljas med stöd av en framtidsfullmakt och fullmakten inte uttryckligen omfattar försäljning av fastigheter finns det en risk för att fullmakten inte gäller fastighetsförsäljningen. Det beror på att det finns ett krav på att fullmakten ska vara skriftlig vid fastighetsköp och det har i praxis tolkats på så sätt att det av fullmakten uttryckligen ska framgå att fullmaktshavaren har en behörighet att köpa eller sälja fast egendom för att köpet ska bli giltigt. Om det skrivs in i fullmakten kan fullmaktshavaren också ha rätt att ge gåvor till annan eller sig själv. Till exempel skulle en fullmaktsgivare kunna skriva in att fullmaktshavaren har rätt att överlåta fastigheten på sig när fullmaktsgivaren blir beslutsoförmögen. Det måste också framgå av fullmakten om fullmaktshavaren ska ha rätt till arvode.

Sedan den 28 februari 2023 har Lantmäteriet ändrat sin tolkning av jävsreglerna i lag om framtidsfullmakter. Innebörden av Lantmäteriets nya tolkning är att när en fullmaktshavare (eller någon annan ur jävskretsen) tillsammans äger en fastighet med fullmaktsgivaren finns det, objektivt sett, ett motstridigt intresse vid en fastighetsförsäljning. Detsamma ska enligt Lantmäteriets nya tolkning även gälla när fullmaktsgivaren ensam äger en fastighet, om fastigheten utgör den gemensamma bostaden.

Lantmäteriet anser alltså att en fullmaktshavare, när fullmaktshavaren tillsammans med fullmaktsgivaren äger en fastighet, inte är behörig att företräda fullmaktsgivaren vid en fastighetsförsäljning. Vidare innebär den nya tolkningen att det på motsvarande sätt kan finnas motstridiga intressen när fullmaktshavaren inte äger fastigheten men fastigheten utgör parets – makarnas eller sambornas – gemensamma bostad.

Mot bakgrund av Lantmäteriets nya ställningstagande avråder vi från att utfärda en framtidsfullmakt, om fullmakten ska omfatta fastighetsförsäljning, till en person man äger en fastighet tillsammans med eller en fastighet som utgör gemensam bostaden för fullmaktsgivaren och fullmaktshavaren.

Fullmaktsgivaren bör så länge beslutsförmåga föreligger se över fullmakten med jämna mellanrum.

3.3 Vad en framtidsfullmakt inte får omfatta

En framtidsfullmakt får inte omfatta vissa frågor inom hälso- och sjukvård eller tandvård. Det gäller till exempel åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador. En fullmaktshavare får inte ta ställning till innehållet i åtgärder som rör fullmaktsgivaren på detta område. Däremot går det bra att hjälpa till med kontakterna med hälso- och sjukvården eller tandvården om framtidsfullmakten medger det. En framtidsfullmakt får inte heller omfatta frågor av utpräglad personlig karaktär, till exempel ingå äktenskap, bekräfta faderskap eller upprätta testamente.

3.4 Kombinerade fullmakter

Det går också bra med så kallade kombinerade fullmakter. Med det menas ordinära fullmakter som övergår till att vara framtidsfullmakter. En fullmaktsgivare kan ju vara i behov av hjälp med personliga och ekonomiska angelägenheter även då beslutsförmåga finns och då finns alltså möjlighet att i samma fullmakt reglera både hjälp med angelägenheter nu och i framtiden då beslutsoförmågan kan komma att inträffa.

3.5 Framtidsfullmaktens ikraftträdande

Huvudregeln är att fullmaktshavaren bestämmer när fullmakten träder ikraft. Om det i fullmakten har bestämts att ikraftträdandet ska prövas av domstol eller om fullmaktshavaren begär det ska domstolen bestämma när fullmakten har trätt i kraft.

4. Granskning

En fullmaktsgivare får i fullmakten utse någon som kan granska fullmaktshavarens verksamhet. Det finns inga krav på vem som får vara granskare. Vem som helst, såväl fysisk som juridisk person, kan alltså utses till granskare. Om granskaren begär det ska fullmaktshavaren lämna redovisning för sitt uppdrag. Även om en granskare inte har utsetts ska fullmaktshavaren på begäran av fullmaktsgivarens make eller sambo eller andra närmaste släktingar lämna redovisning för sitt uppdrag. En sådan redovisning behöver

inte lämnas mer än en gång per år. Fullmaktshavaren ska också på begäran av överförmyndaren lämna redovisning för sitt uppdrag.

5. Fullmaktshavarens rätt att utse någon annan att sköta uppdraget

En fullmaktshavare har under vissa förutsättningar rätt att ge fullmakt åt någon annan att sköta uppdraget. Det gäller två situationer.

Den första avser den situation då fullmaktshavaren är tillfälligt förhindrad att utföra sitt uppdrag, till exempel vid en semesterresa eller en sjukhusvistelse. En sådan fullmakt får endast avse ordinära rättshandlingar med anknytning till den enskildes dagliga livsföring. Med det avses samma handlingar som anhöriga har rätt att vidta utan fullmakt med stöd av de nya reglerna i föräldrabalken, som vi beskriver nedan.

Den andra situationen då en fullmaktshavare kan ge någon annan behörighet att företräda fullmaktsgivaren är då fullmaktshavaren är i behov av hjälp i en särskild fråga. Det kan till exempel gälla juridiskt stöd i samband med tvist eller i samband med en fastighetsförsäljning.

En fullmaktsgivare kan i framtidsfullmakten själv peka ut en ersättare. Den personen är då likställd med en vanlig framtidsfullmaktshavare. Det kan därför vara bra för en fullmaktsgivare att i framtidsfullmakten ange en ersättare till fullmaktshavaren. Det ger också en lösning för det fall fullmaktshavaren skulle avlida efter det att fullmaktsgivaren har blivit beslutsoförmögen.

6. Framtidsfullmaktens upphörande och återkallelse

En framtidsfullmakt får inte göras oåterkallelig. En fullmaktsgivare kan när som helst återkalla fullmakten och det kan göras på flera sätt. Det görs genom att fullmaktsgivaren återtar eller förstör handlingen. Om en fullmakt har återkallats och det finns särskild anledning att anta att fullmaktshavaren kommer att ingå en rättshandling med en person som är ovetande om att fullmakten inte längre gäller ska fullmaktsgivaren även om möjligt informera personen om detta. Även en så kallad granskare får återkalla fullmakten, förutsatt att en sådan är utsedd och att granskaren i fullmakten har getts en sådan befogenhet. Slutligen kan överförmyndarnämnden besluta att fullmaktshavarens fullmakt ska återkallas.

En framtidsfullmakt upphör att gälla om en god man eller en förvaltare utses.

När fullmaktsgivaren dör upphör inte fullmakten att gälla omedelbart. Det är samma huvudregel som gäller ordinarie fullmakter och den motiveras av att

vissa åtgärder är nödvändiga att utföra, till exempel att betala löpande räkningar, innan dödsboförvaltningen har kommit på plats. Fullmaktshavarens åtgärder efter dödsfallet bör inriktas på att överlämna ansvaret för fullmaktsgivarens angelägenheter till dödsboet och begränsas till sådana åtgärder som är nödvändiga för att undvika att dödsboet drabbas av rättsförlust. I och med att lagen inte reglerar vilka åtgärder som får vidtas efter fullmaktsgivarens död finns risk för att fullmaktshavaren och dödsboet hamnar i tvist om vem som kan besluta om vad i övergångsskedet. Vill fullmaktsgivaren undvika detta och vill att dödsboet ensamt tar över alla angelägenheter direkt vid dödsfallet kan han eller hon uttryckligen reglera att framtidsfullmakten upphör att gälla vid fullmaktsgivarens död.

7. En rätt att utan fullmakt handha vissa angelägenheter

Enligt de nya bestämmelserna i föräldrabalken kommer anhöriga ha rätt att utan fullmakter ingå rättshandlingar som har med den dagliga livsföringen att göra. Det kan till exempel röra sig om betalningar hänförliga till bostaden, hälso- och sjukvård och andra sociala tjänster, transporter, försäkringar, skatter, tv och telefon. I de flesta fall finns det också ett behov av hjälp med inköp av mat, kläder och hygienartiklar. Betalning av fritidsaktiviteter och nöjen kan också bli aktuellt, samt insättningar av kontanta medel hos bank eller att upprätta en fullmakt i samband med ett autogiromedgivande.

Exempel på framtidsfullmakter

På vår webbplats hittar du också en ifyllbar mall för en generell framtidsfullmakt.

Exempel på generell framtidsfullmakt

Jag lämnar härmed Anna Andersson, 740404-4321, framtidsfullmakt att åt mig handha samtliga mina ekonomiska och personliga angelägenheter efter den framtida tidpunkt då jag inte längre kan fatta egna beslut. Anna Andersson får bland annat för min räkning självständigt förhandla med myndigheter, privatpersoner och företag, träffa avtal avseende min fasta och lösa egendom, kvittera och uppbära medel, förvalta, omplacera, realisera och göra uttag från mina tillgångar i bank samt hos värdepappersinstitut och förmedlare av kapitalförsäkring samt vidta alla åtgärder och handlingar vilka med laga verkan kunde företas av mig själv så länge jag var beslutsförmögen.

Framtidsfullmakten omfattar således rätt att för min räkning sälja fastigheten Stockholm, Grönsiskan 1:11, samt kvittera och uppbära köpeskilling för den.

För den händelse att Anna Andersson avlider eller får förhinder att utföra sitt uppdrag, ger jag framtidsfullmaktsuppdraget enligt ovan till Karl Karlsson, 750505-2413.

Denna framtidsfullmakt har upprättats i två exemplar, varav jag och Anna Andersson har tagit var sitt.

Stockholm 2019-07-01

.....
Björn Björnsson
400303-1234

Att Björn Björnsson, som vi personligen känner, denna dag med sunt och fullt förstånd och med fri vilja, i bådars vår samtida närvaro, undertecknat denna framtidsfullmakt, intygar vi särskilt anmodade vittnen.

Stockholm 2019-07-01

.....
Olle Olsson
750101-4312
Villavägen 1
123 45 Lund

.....
Petra Pettersson
760202-3241
Snickarbacken 2
123 45 Lund

Exempel på begränsad framtidsfullmakt

Jag lämnar härmed framtidsfullmakt åt Anna Andersson, 740404-4321, att för min räkning förvalta min fastighet Stockholm, Grönsiskan 1:11, efter den framtida tidpunkt då jag inte längre kan fatta egna beslut.

Framtidsfullmakten innefattar rätt för Anna Andersson att ombesörja nödvändiga reparationer och underhåll samt hyra ut fastigheten om jag inte längre kan bo där.

Framtidsfullmakten innefattar även rätt för Anna Andersson att för min räkning ge fastigheten Stockholm, Grönsiskan 1:11 till min dotterdotter Eva Andersson när hon har blivit myndig.

Anna Andersson har rätt till årligt arvode med 1/4 av vid varje tidpunkt gällande prisbasbelopp.

Framtidsfullmakten ska upphöra att gälla då jag avlider.

Denna framtidsfullmakt har upprättats i två exemplar varav jag och Anna Andersson har tagit var sitt.

Stockholm 2019-07-01

.....
Björn Björnsson
400303-1234

Att Björn Björnsson, som vi personligen känner, denna dag med sunt och fullt förstånd och med fri vilja, i bådvas vår samtidiga närvaro, undertecknat denna framtidsfullmakt, intygar vi särskilt anmodade vittnen.

Stockholm 2019-07-01

.....
Olle Olsson
750101-4231
Villavägen 1
123 45 Lund

.....
Petra Pettersson
760202-3124
Snickarbacken 2
123 45 Lund

Exempel på kombinerad fullmakt

Jag lämnar härmed Anna Andersson, 740404-4321, fullmakt att, med nedan nämnda undantag, åt mig handha samtliga mina ekonomiska och personliga angelägenheter. Anna Andersson får bl.a. för min räkning självständigt förhandla med myndigheter, privatpersoner och företag, träffa avtal avseende min fasta- och lösa egendom, kvittera och uppbära medel, förvalta, omplacera, realisera och göra uttag från mina tillgångar i bank samt hos värdepappersinstitut och förmedlare av kapitalförsäkring samt vidta alla åtgärder och handlingar vilka med laga verkan kan företas av mig själv.

Fullmakten omfattar således rätt för Anna Andersson att för min räkning sälja fastigheten Stockholm, Grönsiskan 1:11, samt kvittera och uppbära köpeskilling för den.

Fullmakten innefattar dock inte rätt för Anna Andersson att sälja mina veteranbilar.

Fullmakten för Anna Andersson gäller även, med samma gränser, såsom framtidsfullmakt för mig att brukas efter den tidpunkt då jag inte längre kan fatta egna beslut.

Vad gäller framtidsfullmakten utser jag Advokatbyrån Hermansson att vara granskare av Anna Anderssons utförande av uppdraget. Advokatbyrån Hermansson har rätt att återkalla denna framtidsfullmakt.

Denna kombinerade fullmakt har upprättats i två exemplar, varav jag och Anna Andersson har tagit var sitt.

Stockholm 2019-07-01

.....
Björn Björnsson
400303-1234

Att Björn Björnsson, som vi personligen känner, denna dag med sunt och fullt förstånd och med fri vilja, i bådvas vår samtidiga närvaro, undertecknat denna kombinerade fullmakt, intygar vi särskilt anmodade vittnen.

Stockholm 2019-07-01

.....
Olle Olsson
750101-4231
Villavägen 1
123 45 Lund

.....
Petra Pettersson
760202-3124
Snickarbacken 2
123 45 Lund